

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย (ทศท.) เป็นรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงคมนาคม ได้รับการสถาปนาเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2497 โดยแยกการทำงานจากกองช่างโทรศัพท์ กรมไปรษณีย์โทรเลข ซึ่งเป็นหน่วยงานราชการเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการทำงาน ได้ดำเนินกิจการมาจนถึงปี 2503 จึงได้รับโอนโทรศัพท์ในส่วนภูมิภาคจากกรมไปรษณีย์โทรเลขมาดำเนินการเอง เมื่อกิจการเติบโตขึ้นก็ต้องมีการขยายงานเพื่อให้ประชาชนมีโทรศัพท์ใช้อย่างเพียงพอ แต่องค์การโทรศัพท์ฯ ต้องใช้เงินทุนเป็นจำนวนมาก รัฐบาลได้มีนโยบายให้เอกชนเข้าร่วมลงทุน ในปี 2535 จึงได้เกิดโครงการขยายบริการโทรศัพท์ 3 ล้านเลขหมาย แบ่งเป็น 2 ล้านเลขหมายในเขตโทรศัพท์นครหลวง และ 1 ล้านเลขหมายในเขตโทรศัพท์ภูมิภาค

ด้วยภารกิจที่เพิ่มขึ้น องค์การโทรศัพท์ฯ ได้ดำเนินการปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กรใหม่ เพื่อรองรับการขยายงานและการแข่งขันในเชิงธุรกิจในอนาคต โดยเข้าสู่การปฏิบัติงานตามโครงการนำร่องด้านการให้บริการในเขตนครหลวงและภูมิภาค จนสามารถจัดทำโครงสร้างส่วนงานระดับฝ่ายและส่วนงานย่อยได้ฝ่ายทั้ง 39 ฝ่ายแล้วเสร็จสามารถประกาศใช้อย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2539¹ ทั้งนี้ องค์การโทรศัพท์ฯ ได้มีระบบบัญชีที่ได้ดำเนินการและพัฒนามาเป็นระยะเพื่อให้เป็นมาตรฐาน สะดวกและรวดเร็วในการจัดทำรายงานทางการเงิน เนื่องจากมีส่วนงานย่อยให้บริการโทรศัพท์อยู่ทุกจังหวัด โดยล่าสุดได้นำโปรแกรมสำเร็จรูป SAP (System Application Product & Data Processing) มาใช้ในระบบบัญชีและการเงิน ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2538 เป็นต้นมา

การนำเสนองบการเงินเพื่อแสดงผลการดำเนินงานขององค์การโทรศัพท์ฯ ในแต่ละปี จะแสดงยอดในภาพรวม 39 ฝ่าย ซึ่งในจำนวนนี้เป็นฝ่ายปฏิบัติการ คือ ฝ่ายที่มีรายได้จากการให้บริการโทรศัพท์ อันได้แก่ บริการโทรศัพท์พื้นฐานบริการโทรศัพท์สาธารณะบริการคู่สายเช่า/วงจรเช่าและบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดทั้งมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน มีการลงทุนในสินทรัพย์ถาวรเพื่อขยายการให้บริการ ทั้งหมดจำนวน 9 ฝ่าย แบ่งพื้นที่การให้บริการในเขต

¹ องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย รายงานประจำปี 2539 หน้า 41

นครหลวงจำนวน 4 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายโทรศัพท์นครหลวงที่ 1 - 4 มีพื้นที่ให้บริการอยู่ในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ส่วนพื้นที่การให้บริการในเขตภูมิภาคจำนวน 5 ฝ่าย อันได้แก่ ฝ่ายโทรศัพท์ภาคกลาง ฝ่ายโทรศัพท์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ฝ่ายโทรศัพท์ภาคเหนือ ฝ่ายโทรศัพท์ภาคใต้ และฝ่ายโทรศัพท์ภาคตะวันออก

การบันทึกบัญชีรายได้ของ 9 ฝ่ายปฏิบัติการ บันทึกในระดับเขตโทรศัพท์ (Business Area : BA) ซึ่งเป็นส่วนงานย่อยภายใต้ฝ่าย โดย 1 ฝ่ายโทรศัพท์ แบ่งออกเป็น 3 - 5 เขต โทรศัพท์ฯ ตามขนาดพื้นที่ให้บริการ ทุก ๆ เขตโทรศัพท์ฯ มีการให้บริการ รายได้ และค่าใช้จ่าย ในลักษณะเดียวกัน

ฝ่ายโทรศัพท์ภาคเหนือยังไม่เคยจัดทำงบการเงิน อันได้แก่ งบกำไรขาดทุน งบดุล มีเพียงงบทดลอง แสดงยอดคงเหลือรายรหัสบัญชีของแต่ละเขตธุรกิจ (BA) ซึ่งแต่ละเขตโทรศัพท์ สามารถเรียกพิมพ์ได้จากระบบ SAP ส่วนการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานด้านการเงินของฝ่าย โทรศัพท์ภาคเหนือเป็นเพียงรายงานในลักษณะงบกำไรขาดทุนแบบพื้นฐาน แสดงรายได้และ ค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการให้บริการโทรศัพท์ของฝ่ายโทรศัพท์ภาคเหนือ ผลต่างเป็นกำไรขาดทุนจากการดำเนินงาน ผู้บริหารจึงไม่ทราบสถานภาพด้านการเงินที่แท้จริง และไม่สามารถนำข้อมูลมา วิเคราะห์ผลการดำเนินงานแบบเอกชนได้

เพื่อเตรียมความพร้อมในการรองรับการเปลี่ยนแปลงองค์กรให้ดำเนินงานในรูปแบบ ธุรกิจมากขึ้น ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์ผลการดำเนินงานด้านการเงิน ของเขตโทรศัพท์ ภาคเหนือที่ 1 - 4 เพื่อเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานขององค์กร โทรศัพท์ฯ และผู้คนที่สนใจต่อไป

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

เพื่อวิเคราะห์ผลการดำเนินการด้านการเงิน ของเขตโทรศัพท์ภาคเหนือที่ 1 - 4 ระหว่างปีงบประมาณ 2539 - 2543

ขอบเขตและวิธีการศึกษา

ขอบเขตการศึกษา

เนื้อหาที่ทำการศึกษา ในการศึกษาครั้งนี้จะมุ่งเน้นไปที่ การจัดทำงบการเงิน อันได้แก่ งบดุล งบกำไรขาดทุน ของ 4 เขตโทรศัพท์ ภายใต้สังกัดฝ่ายโทรศัพท์ภาคเหนือ ในช่วงเวลา 5 ปี คือ ระหว่างปีงบประมาณ 2539 - 2543 แล้วนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการดำเนินงาน ระหว่าง 4 เขตโทรศัพท์ฯ โดยวิธีย่อส่วนตามแนวคิด วิธีอัตราร้อยละของแนวโน้ม

และวิธีอัตราส่วนทางการเงิน เปรียบเทียบกับข้อมูลในภาพรวมขององค์กร โทรศัพท์ฯ และ
บริษัทร่วมการงานในเขตภูมิภาค

วิธีการศึกษา

1. ข้อมูลปฐมภูมิ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร เขตโทรศัพท์ภาคเหนือที่ 1 – 4 ให้
ทราบ นโยบายในการบริหารงาน เพื่อใช้ประกอบกับข้อมูลทุติยภูมิ

2. ข้อมูลทุติยภูมิ

2.1 ข้อมูลทางการเงิน ใช้ข้อมูลยอดคงเหลือจากงบทดลอง ณ 30 กันยายนของ
แต่ละปี ระหว่างปี 2539 – 2543 ของแต่ละเขตโทรศัพท์ภาคเหนือ นำมาจัดทำสมดุลและงบกำไร
ขาดทุน

2.2 ข้อมูลด้านนโยบายและสถานภาพต่าง ๆ ขององค์กร โทรศัพท์ฯ ได้จาก
เอกสารต่าง ๆ เช่น รายงานประจำปีขององค์กร โทรศัพท์ฯ รายงานสถานภาพของฝ่ายโทรศัพท์
ภาคเหนือ สารสนเทศ เป็นต้น

3. นิยามศัพท์

ฝ่ายโทรศัพท์ภาคเหนือ เป็นส่วนงานระดับฝ่าย มีพื้นที่ในความรับผิดชอบ 18
จังหวัดภาคเหนือ แยกส่วนงานย่อยเป็น เขตโทรศัพท์ภาคเหนือที่ 1 – 4 และส่วนงานสนับสนุนที่
ไม่มีรายได้อีก 2 ส่วนงาน ได้แก่ ส่วนอำนวยการฝ่ายโทรศัพท์ภาคเหนือ และกองตรวจสอบภายใน
ภาคเหนือ

เขตโทรศัพท์ภาคเหนือที่ 1 เป็นส่วนงานภายใต้ฝ่ายโทรศัพท์ภาคเหนือ มีพื้นที่ให้
บริการ 4 จังหวัด คือ เชียงใหม่ ลำพูน แม่ฮ่องสอน และเชียงราย

เขตโทรศัพท์ภาคเหนือที่ 2 เป็นส่วนงานภายใต้ฝ่ายโทรศัพท์ภาคเหนือ มีพื้นที่ให้
บริการ 4 จังหวัด คือ ลำปาง พะเยา แพร่ และน่าน

เขตโทรศัพท์ภาคเหนือที่ 3 เป็นส่วนงานภายใต้ฝ่ายโทรศัพท์ภาคเหนือ มีพื้นที่ให้
บริการ 5 จังหวัด คือ พิชญโลก สุโขทัย อุตรดิตถ์ ตาก และกำแพงเพชร

เขตโทรศัพท์ภาคเหนือที่ 4 เป็นส่วนงานภายใต้ฝ่ายโทรศัพท์ภาคเหนือ มีพื้นที่ให้
บริการ 5 จังหวัด คือ นครสวรรค์ พิจิตร เพชรบูรณ์ ชัยนาท และอุทัยธานี

ปีงบประมาณ เริ่มตั้งแต่ 1 ตุลาคม ของแต่ละปี ถึง 30 กันยายน ของปีถัดไป

ระบบ SAP เป็นโปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับการบันทึกบัญชีขององค์กร โทรศัพท์ฯ
โดยที่จ้างบริษัทที่ปรึกษาเป็นผู้วางระบบ เริ่มใช้ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2538 โดยผู้ใช้งานในแต่ละ
จังหวัดสามารถบันทึกข้อมูลเข้าระบบได้โดยตรง ในขณะที่ระบบเดิมต้องส่งเอกสารให้ส่วนกลาง

เป็นผู้บันทึกข้อมูลเข้าระบบคอมพิวเตอร์ จึงทำให้เกิดความล่าช้าในการตรวจสอบและการนำข้อมูลมาใช้ในการบริหารงาน แต่เมื่อใช้ SAP แต่ละส่วนงานสามารถเรียกดูข้อมูลจากหน้าจอ ON LINE ได้ตลอดเวลาที่ระบบเปิดใช้งาน ทำให้สามารถปิดบัญชีประจำเดือน ประจำปีตลอดทั้งจัดทำรายงานต่าง ๆ ได้เร็วขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาครั้งนี้

1. ทำให้ทราบผลการดำเนินงานด้านการเงินระหว่างปีงบประมาณ 2539 - 2543 ของเขตโทรศัพท์ภาคเหนือที่ 1-4
2. ทำให้ทราบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน และหาแนวทางแก้ไข
3. เป็นข้อมูลเพื่อเตรียมความพร้อมสู่การดำเนินงานในรูปเอกชน